

**MUSIIKKI VANHOILLISLESTADIOLAISESSA
HERÄTYSLIIKKEESSÄ**

Samuli Seppänen
Kandidaatintutkielma
Musiikkikasvatus
Jyväskylän yliopisto
Kevätlukukausi 2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Samuli Henrik Sebastian Seppänen	
Työn nimi – Title Musiikki vanhoillislestadiolaisessa herätysliikkeessä	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year Kevätlukukausi 2013	Sivumäärä – Number of pages 25
Tiivistelmä – Abstract <p>Kandidaatintutkielmani on perehdytys vanhoillislestadiolaiseen musiikkikulttuuriin. Vanhoillislestadiolaisuus on suuri herätysliike, minkä takia kyseisen yhteisön kohtaaminen opetustyössä on todennäköistä. Koin tärkeäksi ottaa aiheesta selvää, sillä herätysliikkeen tavoista tiedetään musiikin saralta todella vähän.</p> <p>Koen tutkimukseni myötä, että vanhoillislestadiolaista musiikkikulttuuria ja sen taustalla vaikuttavaa etiikkaa on helppo ymmärtää. Tutkimukseni alussa käyn yleisesti läpi termin vanhoillislestadiolaisuus, mistä kyseinen herätysliike tulee, mitä herätysliike tekee ja mitä asioita herätysliikkeeseen sisältyy. Keskiosiossa perehdyn vanhoillislestadiolaisiin musiikkitottumuksiin, sekä tutkimuksen lopussa pyrin selittämään edellä mainittujen tottumuksien taustalla vaikuttavaa etiikkaa.</p> <p>Tarkoituksena on antaa kompakti kattaus siitä, millainen on vanhoillislestadiolainen musiikkikulttuuri ja pyrkiä selittämään mihin musiikkiin liittyvät ideologiat perustuvat. Tutkielmastani on hyötyä sekä tuleville, että nykyisille opettajille, jotka voivat tutkimuksen avulla paremmin ymmärtää vanhoillislestadiolaista kulttuuria.</p>	
Asiasanat – Keywords Vanhoillislestadiolaisuus, musiikki, seurat, siionin laulut	
Säilytyspaikka – Depository	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	1
2 Vanhoillislestadiolaisuus	2
2.1 Historia	2
2.1.1 Synninpäästö.....	3
2.2 Lestadiolaisuus tänään	3
2.3 Toiminta	5
2.3.1 Rauhanyhdistys.....	5
2.3.2 Seurat	6
3 Kulttuuri	8
3.1 Musiikki	8
3.1.1 Viihdemusiikki	10
3.2 Siionin laulut	11
4 Etiikka	13
4.1 Vanhoillislestadiolaisen etiikan piirteitä	13
4.2 Pahentaminen	17
5 Pohdinta	20
6 Lähteet	21

1 JOHDANTO

Opettaja kohtaa työssään oppilaiden välityksellä välähdyksiä monista eri perheiden ja eri maiden kulttuureista. Eri kulttuurien tottumukset ja tavat voivat välillä aiheuttaa haastaviakin tilanteita oppitunneilla.

Mielestäni yksi opettajan suurista haasteista on juuri kaikkien oppilaiden huomioonottaminen, ymmärtäminen ja opetuksen suunnittelu niin, että siihen voivat kaikki osallistua.

Vanhoillislestadiolaisuus on yksi meillä suomessa toimivista evankelis-luterilaisista herätysliikkeistä. Olen itse kasvanut kyseisen herätysliikkeen sisällä ja musiikinopettajan näkökulmasta katsoen kyseisen herätysliikkeen musiikilliset tottumukset saattavat mahdollisesti aiheuttaa haasteita oppitunnilla.

Aion tutkimuksessani tehdä katsauksen vanhoillislestadiolaiseen kulttuuriin ja musiikkitottumuksiin. Tutkimuksen haasteena on se, että musiikki on vanhoillislestadiolaisilla loppupeleissä aiheena melko käsittelemätön. Varsinkin kevyen musiikin saralla keskustelu kevyestä musiikista on vaikeaa, koska siihen suhtaudutaan liikkeen sisällä niin monella eri tavalla.

Tutkimukseni tarkoituksena on ottaa selvää vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen tavoista ja näkökulmista musiikkiin liittyen ja samalla valottaa näiden musiikkiin liittyvien näkökulmien ja tapojen taustalla vaikuttavaa etiikkaa.

2 VANHOILLISLESTADIOLAISUUS

2.1 Historia

Lestadiolaisuus on laajimmalle levinnyt pohjoismaissa syntynyt uskonnollinen liike. Talonen (2001) toteaa, että se on Suomen 1800-luvun herätysliikkeistä myös kansainvälinen liike, jonka suurimmat osaryhmät ovat pystyneet jatkuvasti uusiin aluevaltauksiin. (Talonen 2001, 11.)

Rovasti Lars Levi Laestadiuksen (1800 -1861) nimeä kantava Pohjoismaiden suurimman herätysliikkeen alku on ajoitettavissa 1840-luvun puoliväliin. Tällöin Ruotsin Kaaresuvannossa kirkkoherrana toiminut Laestadius koki hengellisen murroksen, joka muutti hänen saarnojensa sisällön. Seurakunnassa syntyi voimakas uskonnollinen herätys, joka levisi pian naapuriseurakuntiin. Laestadiuksen kuollessa 1861 herätys oli tavoittanut lähes koko Pohjoiskalotin alueen ja sillä oli keskittymiä myös Pohjois-Pohjanmaalla. Seuraavilla vuosikymmenillä nyt uskonnolliseksi liikkeeksi muotoutunut lestadiolaisuus levisi lähes koko Suomeen. (Hintsala & Kinnunen 2013, 9.) Lestadiolaisuus on suurena herätysliikkeenä vaikuttanut suomalaiseen hengellisyyteen vahvasti. (Hintsala & Kinnunen 2013, 8.)

Lestadiolainen liike edusti maailmansotien välisenä ja jälkeisenä aikana hyvin yhteiskuntakelpoistunutta, valkoisen Suomen rauhanomaista ja isänmaata rakentamaan pyrkivää yhteisöä. Siihen aikaan liikkeen jäsenet eivät erottuneet ympäröivästä kulttuurista kuin korkeintaan edukseen. Moraaliset ihanteet olivat helppo sovittaa muuhun opetukseen, varsinkin kun kirkon eettinen opetus oli suurilta osin samassa linjassa liikkeen opetuksen tukena. (Nenonen 2013, 118-120.) Sotien jälkeen yhteiskunta ja ympäröivä kulttuuri alkoivat aiempaa nopeammin muuttua ja vanhoillislestadiolainen liike ei kyennyt kaikilta osin sopeutumaan tilanteeseen. Modernisoituvan yhteiskunnan muutokset alkoivat näyttäytyä liikkeelle uhkaavina. Nenonen (2013) kuvailee, että hyvänä esimerkkinä oli SRK:n vuosikokouksen tekemä päätös television kieltämisestä sen perusteella, että ”ohjelmasisältönsä vuoksi televisio ei sovi kristittyyn kotiin”. Seurauksena oli laajemminkin liikkeen sisäänpäin kääntyminen ja 1950-luvun maaseutu -Suomen moraalisten ihanteiden lukitseminen ”raamatulliseksi” ja hyväksi elämäntavaksi. (Nenonen 2013, 118-120.)

2.1.1 Synninpäästö

Lestadiolaisuuden perustunnukseksi mainitaan usein rippi, mutta osuvampaa on kuitenkin puhua synninpäästöstä. (Leivo 2001,103.) Herätyksen alkuvaiheessa Laestadius painotti vahvasti synnintunnustusta ja väärintekojen korjaamista. Alkuherätyksen kuvaan kuului, että herätyksen voima pakotti ihmisiä tunnustamaan syntejään julkisesti heränneiden edessä. Minkäänlaista armon vaikutusta ei tässä yhteydessä kuitenkaan vielä tällöin julistettu. (Leivo 2001, 103-105.)

Leivo (2001) valottaa artikkelissaan, että Laestadiuksella oli evankeliumin sana (synninpäästö) käytössä alusta saakka, mutta siihen miten sitä välitetään toisille, ovat hänen oppilaansa olleet suuresti vaikuttamassa. Vähitellen hänen oppilaidensa näkemysten avulla työaseisiin lisättiin valtakirja antaa syntejä anteeksi, eikä ainoastaan vakuutettu armosta ja kehotettu uskomaan. Taustalla oli selkeä näkemys: usko tulee, kun kuullaan evankeliumia ja uskotaan se. (Leivo 2001, 120.)

Laestadius perustelee synninpäästöä: Ja kun katuvainen ei voi itse uskoa tehdä, niin seurakunnan pitää vakuuttaa katuvaisia Jumalan armosta ja syntien anteeksi saamisesta papin tai jonkun muun kristityn kautta, ei ainoastaan saarnaviran kautta, vaan jokaisen ihmisen kautta, joka itse on armoitettu. Jumalan seurakunta vakuuttaa katuvia syntien anteeksi saamisesta. Oikea syntien katumus tunnetaan oikeasta sydämen murheesta ja omantunnon hädestä sekä siitä, että ihminen tuntee oikein syntinsä. (Leivo 2001, 114.) Synninpäästö kuuluu vain katuville ja jokaisella kristityllä on valta antaa syntejä anteeksi sekä uskon synnyttää Pyhä Henki. (Leivo 2001, 115.)

2.2 Lestadiolaisuus tänään

”Vanhoillislestadiolaisen kristillisyyden opetukset uskosta perustuvat Raamattuun. Seuroissa ja muissa hengellisissä tilaisuuksissa ja työmuodoissa Raamattua selitetään Raamatulla. Raamattu on vanhoillislestadiolaisille uskon ja elämän korkein ohje.”

<http://rauhanyhdistys.fi/fi/nain-me-uskomme/> . Viitattu 3.4.2014

Vanhoillislestadiolaisuus on yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon herätysliikkeistä. Lestadiolaisuus on syntynyt ja kasvanut kirkon piirissä. (Lumijärvi 2012, 208)

Lumijärvi (2012) esittää, että vanhoillislestadiolaiset arvostavat kirkkoa ja sen työntekijöitä, vaikka he eivät kovin ahkerasti osallistu jumalanpalveluksiin ja muihin kirkon toimintoihin. Monet vanhoillislestadiolaiset toimivat seurakunnan, hiippakunnan tai kokonaiskirkon luottamustehtävissä ja antavat näin aikaansa ja asiantuntemustaan evankelisluterilaisen kirkon hyväksi. (Lumijärvi 2012, 211.)

Vanhoillislestadiolaisuus on pohjoisen maaseudun liike. Liike on viime vuosikymmenien aikana vahvistanut asemiaan myös etelän suuremmissa kaupungeissa. Liike ei ole tämän viimeisen muutoksen aikana kasvanut enää herätysten kautta, minkä takia noin suurimmalla osalla Etelä-Suomen vanhoillislestadiolaisista on sukujuuret Pohjanmaan maakunnissa ja muualla pohjoisessa Suomessa. Nenonen (2013) analysoi, että liikettä voidaan sen takia edelleen kutsua hyvällä syyllä pohjoisen liikkeeksi, joskin termi ”pohjoisuus” alkaa saada muitakin merkityksiä kuin pelkän maantieteellisen sijainnin. Yksi näistä merkityksistä liittyy vanhoillislestadiolaiseen elämäntapaan ja ihanteisiin. Liikkeen nykyinen muoto ja kulttuuri hahmottuivat keskellä maatalousvaltaista sotienvälistä ja –jälkeistä Suomea. Liikkeen elämän moraalisten ihanteiden rungoksi muodostuivat 1950-luvun pohjoissuomalaisessa maaseudulla vallitsevat ihanteet. Tuona aikana oli maaseudulla tyypillistä vieroksua tanssia, meikkaamista, alkoholia, teatteria sekä muita isoissa kaupungeissa vallitsevia elämäntyylyjä. (Nenonen 2013, 118.)

Lestadiolaisuus on aina ollut ympäristöstään selvästi erottuva, omaa profiiliaan ylläpitävä herätysliike. Se on herättänyt huomiota alkuajoista lähtien ”karuudellaan” ja ”askeettisuudellaan”. (Stenius 2003, 12; Kinnunen 2002.)

Kinnunen (2002) selostaa Steniuksen referoimana, että arkipäiväisetkin esineet ja asiat koettiin kerskailuna ja ylellisyytenä. Liike suhtautui varauksellisesti tai jopa jyrkän kielteisesti uusiin aate- ja kulttuurivirtauksiin, keksintöihin ja esineisiin. Vaikka jyrkkä suhtautuminen on luonut vanhoillislestadiolaiselle liikkeelle vahvaa profiilia, se on myös tehnyt lestadiolaisuuden julkisuuden kuvasta jopa kielteisen. (Stenius 2003, 13; Kinnunen 2002.)

Stenius jatkaa, että lestadiolaisuus on aina ollut yhteisöllinen liike, jota on ylläpitänyt vilkas seuratoiminta ja eksklusiivinen seurakuntakäsitys. Liikkeen omat säännökset ovat auttaneet yhteenkuuluvaisuuden tunteen muodostumista ja säilymistä. Lestadiolaisten rikas laulu- ja saarnaperinne luovat turvallisuuden tunnetta liikkeen sisällä. Sanotaankin, että lestadiolaisuus

muodostaa tänä päivänä oman pienoiskulttuurinsa, jolla on omat tapansa, sääntönsä, mielipiteet ja käyttäytymissäännöt, joita osataan vaistomaisesti noudattaa. (Stenius 2003, 13; Kinnunen 2002.)

Liikkeen jäsenillä oleva valtavirrasta poikkeava elämäntapa ja moraalikäsitteet leimaavat vahvasti koko liikkeen julkista kuvaa sekä itse liikkeen jäsenten elämää. Julkisuuteen nostetaan yleensä vain tiettyjä elämäntavan erikoisuuksiin liittyviä ilmiöitä ja niiden törmäämistä muun yhteiskunnan normien tai ihanteiden kanssa, moraalisesti poikkeavan toiminnan taustalla vaikuttavia ajattelutapoja ja rakenteita ei kuitenkaan laajemmin ole julkisessa keskustelussa avattu. (Nenonen 2013, 17-108.)

2.3 Toiminta

”Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys (SRK) ry:n perustarkoitus on herättää ja hoitaa kristillistä uskonelämää. SRK järjestää tilaisuuksia ja julkaisee kustanteita, joissa on keskeisesti esillä elävä Jumalan sana. Yli kahden vuosikymmenen ajan jatkuneen ja yhä laajenevan SRK:n ulkolähetystyön lähtökohta on Jeesuksen lähetyskäsky: ”Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille” (Mark. 16:15).”

<http://rauhanyhdistys.fi/fi/toimintamuodot/>. Viitattu 3.4.2014

Ari-Pekka Palola (2006) kirjoittaa SRK:n vuosikertomuksessa SRK:n julkaisuiden tavoitteista. Hänen mukaan julkaisutoiminta on olennainen osa evankeliumin työtä. Lehdet, kirjat ja äänitteet tuovat Jumalan valtakunnan sanoman lähelle jokaista lukijaa ja kuulijaa. Julkaisutoiminnan tuotolla on suuri ja tärkeä merkitys lähetys- ja nuorisotyön taloudellisten edellytysten turvaamisessa. SRK:n tuloista noin 40% tulee lehdistä ja noin 25% kirjoista ja äänitteistä. On keskeisesti näiden tulojen ansiota, että lähetystyötä voidaan tehdä siinä laajuudessa kuin tehdään. (Palola 2006, 162.)

2.3.1 Rauhanyhdistys

SRK:n vuosikirjan artikkelissaan Hänninen (2012) kirjoittaa, että suomessa toimivat rauhanyhdistykset ovat Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry:n (SRK) jäsenyhdistyksiä. SRK on palvelujärjestö, jonka ensisijainen tehtävä on auttaa jäsenyhdistyksiään niiden perustehtävän totuttamisessa. (Hänninen 2012, 205.)

Rauhanyhdistyksen toiminnan perustana ovat kaikille avoimet hartausseurat. Keskeistä seuroissa ovat Raamattuun perustuvat saarnat, joiden lomassa lauletaan virsiä ja Siionin lauluja. (Hänninen 2012, 206.)

Hänninen (2012) esittää, että rauhanyhdistys ei edusta yhteiskunnassa maallista tai hengellistä esivaltaa, vaan toimii niiden parhaaksi noudattaen voimassa olevaa yhdistyslakia.

Rauhanyhdistyksen säännöissä todetaan muun muassa, että yhdistys edistää kristillissiveellisiä elämäntapoja, raittiutta ja isänmaallista mieltä kansan keskuudessa. Rauhanyhdistys ei osallistu puoluepolitiikkaan, mutta sen jäsenet voivat niin tehdä yksityishenkilönä. (Hänninen 2012, 202.)

Kuten luvussa 2.2 totesin, vanhoillislestadiolaiset ovat osa suomen evankelis-luterilaista kirkkoa, niin Hänninen (2012) syventää, että rauhanyhdistyksen toiminta nojautuu Suomen evankelisluterilaisen kirkon tunnustukseen. Rauhanyhdistys ei ole kirkon ulkopuolinen toimija, jolla olisi erityinen suhde kirkkoon, vaan osa kansankirkkoa. Rauhanyhdistyksen jäsenet ovat kirkon jäseniä ja toimivat useissa erilaisissa kirkon ja kotiseurakunnan luottamustehtävissä. Monet vanhoillislestadiolaiset työskentelevät myös kirkon viroissa. (Hänninen 2012, 202-203.)

Yhteenvetona rauhanyhdistysten päämääräinen tarkoitus on siis järjestää seuroja. Hänninen (2012) luettelee vielä lopuksi rauhanyhdistysten muita toimenkuvia. Rauhanyhdistysten toiminnassa on mukana runsaasti perheitä sekä lapsia ja nuoria. Hännisen (2012) mukaan tämä näkyy seuroissa sekä rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyössä, joiden päämääräinen tarkoitus on asettua vanhempien rinnalle tukemaan kotien kristillistä kasvatusta ja oppia. (Hänninen 2012, 207.)

2.3.2 Seurat

Stenius (2003) mainitsee, että vanhoillislestadiolaisuudessa vahvana perinteenä on säilynyt hartaustilaisuudet eli seurat. Seuroja pidetään rauhanyhdistysten toimitilojen lisäksi myös kodeissa kirkoissa ja kouluilla. Kaikille avoimien tilaisuuksien ohjelma koostuu rukouksista, saarnoista, virsien ja Siionin Laulujen laulamisesta sekä vapaasta keskustelusta. (Stenius 2003, 18.) Aikaisempiin tutkimuksiin viitaten Steniuksen (2003) mukaan seurat aloitetaan ja

päätetään yleensä evankelisluterilaisen kirkon virallisella virsikirjan virrellä, muulloin käytetään Siionin Lauluja. (Stenius 2003, 18.)

Seuroja järjestetään rauhanyhdistyksillä noin 2-3 kertaa viikossa. Seuraperinteen laajempia muotoja ovat kesäisin järjestettävät suuremmat kesäseurat. Suurin kesäseurojen muoto on vuosittaiset suviseurat, jotka järjestetään kesä-heinakuun vaihteessa. Stenius (2003) jatkaa, että suviseurat on laajin uskonnollinen juhla suomessa. (Talonen 2000 & Pajamo 1991, viitattu lähteessä Stenius 2003, 18.)

3 KULTTUURI

3.1 Musiikki

Mauri Kinnunen (2011) esittelee Jyväskylän rauhanyhdistyksen musiikillista historiaa ja pohtii, että musiikilla on ollut keskeinen sija Jyväskylän rauhanyhdistyksen toiminnassa. Siionin laulut ja virret ovat Kinnusen (2011) mukaan aina kuuluneet seuroihin olennaisena osana sekä myös ohjelmallisia musiikkitapahtumia on järjestetty. Perinteeksi on myös muodostunut ennen joulua vietettävä joululauluilta, jonka järjestelyistä vastasi pitkään nuorisotoimikunta. (Kinnunen 2011, 179-181.)

Seuraveisuuta säestetään pääasiallisesti uruilla mutta pienemmillä rauhanyhdistyksillä ja pienemmissä tapahtumissa säestetään lauluja usein myös pianolla.

Jyväskylän rauhanyhdistyksellä ei ole aina ollut mahdollisuutta säestää seuralaulua uruilla. Kinnunen (2011) kirjoittaa, että aina 1973 vuoteen asti Jyväskylän rauhanyhdistyksen entisessä toimitilassa käytettiin seuralaulujen säestämiseen harmonia, joka palveli uskollisesti vuodesta toiseen. Kun myöhemmin uusi talo oli valmistumassa, heräsi hiljalleen ajatus urkujen hankkimisesta. Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kirkkovaltuusto päättikin 3.5.1973 luovuttaa urut rauhanyhdistykselle korvauksetta. Lopullisesti urut valmistuivat rauhanyhdistykselle 1975. Vuonna 1995 urkujen lisäksi yhdistykselle ostettiin myös piano. (Kinnunen 2011, 177-179.)

Seuroissa Kinnusen (2011) mukaan seurakunnan laulua ovat perinteisesti johtaneet esiveisaajat. Virallisesti esiveisaajat valittiin ensimmäisen kerran vasta 1978. 1980-luvun alussa jäi pois esilaulajien käyttö seuratilaisuuksissa, mikä johti siihen, että vähitellen seuraväen laulu väheni. Kinnunen (2011) kirjoittaa, että tämän seurauksena seuraisännät toivoivat vuonna 1984 esilaulajien nimeämistä, jotta veisuuta saataisiin elvytetyksi. 1985 pidetyssä vuosikokouksessa päätettiinkin jälleen nimetä uudet esilaulajat. (Kinnunen 2011, 179-181.)

Laulamisen merkitys seurakunnalle huomattiin ja 1995 syksyllä alettiin rauhanyhdistyksellä järjestämään lauluseuroja. Kerran kuussa pidettiin sunnuntaisin lauluilta, jossa oli yksi puhe

ja lauluseurat. Keväällä 1996 siirryttiin käytäntöön, jossa lauluseurat olivat joka toinen kuukausi. Lauluseurojen ohjelmassa oli puhe, laulua ja loppuhartaus. Samalla esiteltiin lauluja. Sittemmin vuonna 2005 aloitettiin virsilauluillat ikään kuin jatkumona lauluseurailloille. Virsilauluilloista lähetettiin säännöllisesti ohjelmaa järviradion välityksellä. (Kinnunen 2011, 179-181)

Vanhoillislestadiolaisten tilaisuuksissa esiintyvä musiikki on pitkälti laulupohjaista. Myös kuorolaulua kuulee usein erilaisissa ohjelmallisissa tapahtumissa, kuten esimerkiksi rauhanyhdistyksillä järjestettävissä kevätjuhlissa tai Kinnusen (2011) aikaisemmin mainitsemassa joululaulullissa. Kinnunen (2011) kertoo, että ajoittain on keskusteltu myös Jyväskylän rauhanyhdistykselle säännöllisen kuorotoiminnan aloittamisesta. Säännöllisesti kokoontuvaa ja harjoittelevaa kuoroa ei kuitenkaan ole syntynyt, vaan eri juhliin ja muihin tilaisuuksiin on koottu aina erikseen lauluryhmiä, kuoroja ja soittajia tarpeen mukaan. (Kinnunen 2011, 179-181.)

SRK julkaisee säännöllisesti musiikkia sisältäviä CD levyjä. Jyväskylässä on kaksi kertaa 2000- luvulla kokoonnuttu laulamaan SRK:n julkaisemalle CD-levylle, jotka kummatkin äänitettiin Taulumäen kirkossa. Helmikuussa 2005 äänitettiin pääasiassa nuorten laulama virsilaululevy ”Taivaan riemu läsnä on”, joka juhlisti suomalaisen virsikirjan 400-vuotista historiaa. Kinnunen (2011) kuvailee, että levyille valitut virret kertoivat sekä ajallisesta isänmaasta että uudesta isänmaasta, taivaasta. Illan aikana laulettiin monia lestadiolaisille rakkaita ja puhuttelevia virsiä. (Kinnunen 2011, 179-181.)

Vajaan viiden vuoden jälkeen osana Jyväskylän pidettyjen valtakunnallisten kirkkopäivien ohjelmaa rauhanyhdistys ja Jyväskylän seurakunta järjestivät yhdessä virsilauluillan 22. elokuuta 2009. Kinnunen (2011) muistelee, että myöhäiskesän lämpimässä illassa sydämestä saakka kaikunut veisuu jäi lähtemättömästi mieleen. Kinnunen (2011) uskoo, että lauluilta oli monille kirkkopäivien koskettavin tapahtuma. Kirkossa olleen kansan lisäksi lauluillassa kuultiin lapsi- ja nuortenkuorosta aina kirkossa soittaneeseen soitinyhtyeeseen asti. Ännitetyn levyn ”Hän onneen meidät ohjaa” laulettujen virsien sanoma liittyi Kinnusen (2011) mukaan kotiin, perheeseen, isänmaahan, uskoon, toivoon ja kiitokseen. (Kinnunen 2011, 179-181.)

Juntunen (1987) kirjoittaa, että hyvin monelle uskovaiselle lukeminen, kirjoittaminen, kuvallinen ilmaisu ja musiikki ovat vapaa-ajan harrastuksia, jotka tuovat virkistystä ja

vaihtelua arkisen työn ohella. Huono merkki on, jos kristitty nuori tai vanhempi alkaa lyödä laimin esimerkiksi seuroissa käymisen omien harrastustensa ja niihin liittyvien tilaisuuksien vuoksi. Juntunen (1987) ei kuitenkaan kehota varomaan harrastuksia vaan on sitä mieltä, että kun Jumalan valtakunta ja sen työ on rakas, taiteelliset harrastuksetkin voivat palvella merkittävästi evankeliumin työtä. (Juntunen 1987, 97-99.)

Juntunen (1987) ilmaisee, että nykyajan kristityllä hyvät mahdollisuudet kehittää itseään pitkälle tieteen ja taiteen saralla. Elämänuraa valittaessa tai opiskeluaikana saattaa herätä nuoren mieleen kysymys siitä, millainen jonkin tieteen tai taiteen ala on uskovaisena säilymisen kannalta. Juntunen uskoo keskustelemisen toisten kristittyjen kanssa ja hiljentymisen Jumalan sanan äärelle varmasti auttavan näiden kysymysten selvittämiseen. Juntunen huomauttaa, että sekään ei ole oikein, että jättää Jumalan antamat lahjat käyttämättä ajatellen, että silloin varmimmin säilyy uskomassa. (Juntunen 1987, 97-99.)

3.1.1 Viihdemusiikki

Stenius (2003) ottaa kantaa lestadiolaisten suhtautumiseen eri viihdekulttuurin muotoihin Talosen (2000) aikaisempaan tutkimukseen viitaten, että vanhoillislestadiolaisen liikkeen suhtautuminen joihinkin kulttuurimuotoihin (esimerkiksi tanssi, teatteri, elokuvat, ooppera ja viihdemusiikki) on ollut kielteistä, on liike kuitenkin ollut innoituksen lähteenä kirjallisuudessa ja musiikissa. (Talonen 2000, viitattu lähteessä, Stenius 2003, 12.) SRK:n vuosikertomuksessa Tahkola (2006) kirjoittaa kantansa viihteeseen liittyen: ”Jumalan sanan kuulo auttaa meitä säilymään uskomassa, Jumalan armon osallisuudessa runsaan vapaa-ajan, hillittömän viihteen ja materialismin keskellä.” (Tahkola 2006, 103.)

Juntunen (1987) kirjoittaa, että Jumalan antama luovuus ja kauneudentaju virkistävät ihmismieltä taiteen välityksellä. On kristittyjä, jotka musiikin, kuvan ja sanan välityksellä tuovat esille ajatuksiaan toisille rakennukseksi. Varmaan kaikki kristityt silloin tällöin nauttivat ja virkistyvät hyvän musiikin kuulemisesta. Ongelmaksi taide tulee Juntunen (1987) mielestä kristityn kannalta silloin, kun se muuttuu ihmisestä henkisesti jalostavasta tehtävästään ihmisen syntiinlankeemuksessa turmeltuneen mielen ja halujen tulkiksi. Tällaista taiteen suuntausta nimitetään usein viihteeksi. (Juntunen 1987, 97-99.)

”Kristitty joutuu asioilla liikkueksaan pakostakin kuulemaan kevyttä musiikkia ja näkemään kaikenlaisia ala-arvoisia kulttuurituotteita. Hän pyytää Jumalalta voimaa voidakseen säilyttää sydämensä puhtaana tällaisten kiusauksien keskellä. Näemme, miten erityisesti kristitty nuori tarvitsee tukea näissä asioissa tämän ajan keskellä. On selvää, etteivät edellä mainitut viihdekulttuurin muodot kuulu uskovaiseen kotiin.” (Juntunen 1987, 97-99.)

Palola (2006) käsittelee SRK:n julkaisemaa CD-äänitettä, joka sisältää perinteisiä lastenlauluja. Hän sanoo, että niiden sanoitus ja musiikki on sopusoinnussa uskonelämän kanssa, vaikka niiden suoranainen uskonnollinen sisältö onkin vähäinen. Palola (2006) katsoo äänitteen tarjoavan tilaisuuden kuunnella hyvää musiikkia ja opastaa hyvän musiikin valinnassa. Palola (2006) jatkaa, että se on tärkeää, sillä monia nykyisiä lastenlauluäänitteitä vaivaa rytmikäs taustamusiikki ja viihteellinen esitystapa, vaikka laulut sinänsä olisivatkin hyviä. Viihteellisen lastenlaulujen jatkuva kuunteleminen ei Palolan (2006) mukaan ole hyväksi, sillä ne voivat turruttaa lapsen musiikkimaun. (Palola 2006, 164.)

3.2 Siionin laulut

Kuten 2.3.2 osassa totesin, niin isona osana lestadiolaista seuraperinnettä on siionin laulujen ja virsien laulaminen. Stenius (2003) ilmaisee aiheeseen liittyen, että vanhoillislestadiolainen lauluperinne on hyvin laaja. Sillä on Steniuksen (2003) mukaan paljon yhteistä laulumateriaalia niin evankelisluterilaisen kirkon kuin muiden herätysliikkeiden laulukirjojen kanssa. Myös omaa laulutuotantoa löytyy vanhoillislestadiolaisilta runsaasti. (Stenius 2003, 23.)

Siionin laulujen kieli on arkaaista, vanhahtavaa, sille lauluille on ominaista raamatunläheinen, Raamatusta kumpuava runo- ja kuvakieli. Laulujen kieltä on muokattu aikojen kuluessa, mutta mitään radikaalia kielellistä uudistusta ei ole lauluissa havaittavissa. (Rauhala 2000, viitattu lähteessä Stenius 2003, 22.) Stenius (2003) itse ei usko, että lestadiolaiset olisivat tietoisesti olleet kieliuudistusta vastaan, vaan enemmänkin kielikuvia ja metaforia on totuttu purkamaan rinnan vanhan raamatunkäännöksen kanssa ja näin ei ole esiintynyt tarvetta uudistukselle. (Stenius 2003, 22.)

Kirkisen (2001) aikaisempaan tutkimukseen viitaten Stenius (2003) käsittelee Siionin laulujen sävelmiä, joiden 223 sävelmästä 58 on peräisin vuoden 1986 evankelisluterilaisen kirkon virsikirjasta. (Stenius 2003, 18.) Siionin laulujen keskeisiä ajatuksia ovat armahduksen todellisuus, syntien anteeksiantamus Jeesuksen veren kautta, kärsimyksen takaa näkyvä armahtava Jumala ja rakkaus sekä valoisa luottamus Jumalan huolenpitoon (Pajamo 1991, viitattu lähteessä Stenius 2003, 20).

Stenius (2012) pohtii, että herätysliikkeiden musiikki voidaan yhdistää myös yksilöllisyyden korostamiseen ja oman liikkeelle ominaisen identiteetin kuvastamiseen. Luomalla omaa musiikkia oman liikkeen käyttöön ja samalla rajaamalla tarkasti muiden liikkeiden musiikki pois, saadaan aikaan hyvin yksilöllistä ja henkilökohtaisen kokemuksen omaavaa musiikkimateriaalia. (Stenius, 2003, 4.) Laulujen sanojen sisältö on hyvin tärkeää liikkeelle, sillä ne luovat sille omaa profiilia. Suuntien vakaumusten ja uskonsisältöjen korostuksen näkyvät selkeästi laulujen sisällössä. (Stenius 2003, 11.)

Laululla on ollut alun perin vähäisempi merkitys seuraperinteessä. Stenius (2001) viittaa Seppäsen (1975) tekemään aikaisempaan tutkimukseen, jossa kerrotaan, että seuramenoon ei aluksi varsinaisesti kuulunut muut kuin Wanhan Virsikirjan (1701) virret ja niitäkään ei paljon laulettu. Pohjois-Suomessa oli jopa pitäjiä, joissa silloin laulua pidettiin ”syntinä ja kevyen kristillisyyden kasvattajana”. (Seppänen 1975, viitattu lähteessä Stenius 2003, 16).

Tutkimuksensa lopussa Stenius (2003) pohtii mikä on hengellisen laulun funktio vanhoillislestadiolaisuudessa. Stenius havaitsee, että useissa yhteyksissä on tullut ilmi herätysliikkeistä puhuttaessa, että seuralaulu on jokseenkin verrattavissa rukoukseen tai saarnaan. Laulun funktio on suurilta osin tukea uskovaa ihmistä uskonelämässä ja muistuttaa häntä Jumalan läsnäolosta. Lopussa Stenius toteaa, että seuralaulua tuskin on tarkoitettu ihmisten viihdykkeeksi vaan enemmänkin Raamatun sanoman ja uskovan ihmisen välikäppäleeksi. (Stenius 2003, 17.)

Se, että seuraveisuu ja laulujen sanoitukset onkin verrattavissa rukoukseen tai saarnaan ei mielestäni kuitenkaan vaikuta siihen, etteikö niillä olisi myös viihteellistä arvoa. Moni vanhoillislestadiolainen tykkää kuunnella tai soittaa siionin lauluja viihdykkeeksi, niin kotonaan kun vaikka automatkalla töihin.

4 ETIIKKA

4.1 Vanhoillislestadiolaisen etiikan piirteitä

Termillä etiikka tarkoitetaan tutkimusalaa, joka käsittelee moraalisia kysymyksiä, ilmiöiden ja toimintatapojen hyvyyttä ja pahuutta sekä oikeaa ja väärää. (Nenonen 2013, 107-108.)

Heikki Nenonen (2013) pyrkii artikkelissaan selittämään, mistä vanhoillislestadiolaisessa etiikassa on kysymys. Nenonen käyttää keskeisenä aineistona SRK:n vuosikirjaa ”oikea ja väärä” vuodelta 2006.

Moraalisen teon moraalista hyvyyttä ja huonoutta voidaan arvioida monella eri tavalla. Erilaisia arviointitapoja ja tarkastelukulmia kutsutaan etiikan teorioiksi. Nenonen (2013) esittelee tekstissään seuraavasti suppeasti kolme klassista etiikan teoriaa, jotka auttavat jäsentämään ja ymmärtämään uskon ja elämäntapojen opetusta myös herätysliikeyhteyksissä.

Ensimmäiseksi Nenonen (2013) ottaa esille termin, jota kutsutaan deontologiseksi etiikaksi. Kyseisen etiikan teorian mukaan voidaan toimintaa arvioida teoista itsestään käsin: eli teko itse voidaan määritellä oikeaksi tai vääräksi riippumatta seurauksista tai tilanteesta, jossa teko tehdään. Tällöin teolla itsellään tai sen takana olevilla säännöillä tai periaatteella on itsenäinen moraalinen arvo, ja kun ihminen toimii tuon säännön tai periaatteen mukaan, hän toimii oikein. (Nenonen 2013, 17-109.)

Nenonen (2013) nostaa esiin toisen teorian tarkastella toiminnan moraalista luonnetta, tätä tulkintatapaa kutsutaan situaatioetiikaksi. Situaatioetiikka- käsitteellä viitataan toimintaan yksittäisestä tilanteesta käsin, ja toiminnan moraalinen hyvyys määrittyy sen kautta, kuinka hyvin tietyssä tilanteessa toteutuu jokin yleinen toiminnan periaate, esimerkiksi lähimmäisenrakkaus. Teko voi käytännössä olla tilanteesta riippuen hyvä tai paha, sama teko voi toisessa tilanteessa olla hyveellinen ja jalomielinen kun taas toisessa tilanteessa alhainen ja moraaliton. Nenonen jatkaa, että teosta itsestään ilman sovellettavaa tilannetta ei siis voi sanoa, onko teko hyvä vai paha. Esimerkkinä varastaminen voi tietyssä ääritilanteessa olla situaatioeettisesti tarkasteltuna lähimmäisenrakkaudenteko, vaikka se yleisesti ottaen onkin tuomittava tapa toimia. (Nenonen 2013, 107-109.)

Kolmanneksi moraalisen toiminnan tarkastelutavaksi Nenonen (2013) esittää toiminnan päämäärän arvioimisen. Kyseistä teoriaa kutsutaan teleologiseksi etiikaksi, jonka termi tulee kreikan kielestä (telos = päämäärä). Tässä tapauksessa teon ensisijainen kriteeri ei ole teko sinänsä eivätkä tekoon vaikuttavat tilannekohtaiset perustelut vaan päämäärä ja seuraus, jota teon tekemisellä oletetaan ja toivotaan. (Nenonen 2013, 107-109.)

Nenonen (2013) pohtii, että näistä mainituista moraalista toimintaa analysoivista tarkastelutavoista vanhoillislestadiolaisessa opetuksessa vaikuttaisi määrittävän selkeimmin deontologinen velvollisuusetiikka. Kyseisen teorian mukaan toimitaan tietyllä tavalla, koska tapa sinänsä on oikea, riippumatta tapahtumatilanteesta tai teon välttämättömistä seurauksista. Teon oikeellisuus tai vääräisyys määritetään Jumalan sanan eli Raamatun perusteella. Nenonen on sitä mieltä, että vanhoillislestadiolainen deontologinen etiikka ei nojaa järkipäisiin, yleisiin periaatteisiin, eikä ylipäätään mihinkään yleisen tason periaatteisiin. (Nenonen 2012, 112.)

Jumalan sanaan perustuva etiikka tuo Nenosen (2013) mukanaan tiettyjä haasteita ja ongelmia, johon liikkeessä on pyritty eri tavoin vastaamaan. Ensimmäisenä haasteena on se, että pelkkä Raamattu etiikan yksityiskohtaisena oppaana on ristiriitainen ja osittain itseään kumoava. Toisena haasteena on se, että kaikkiin nykyajan eettisiin kysymyksiin ei löydy vastausta Raamatusta, esimerkiksi televisio. Nenonen (2013) avaa mielipidettään lainaamalla Tapani Töllin (2006) kirjoittamaa tekstiä vuoden 2006 vuosikirjasta: ”Elämän tilanteissa ratkaisuja ohjaa Jumalan sanaan sidottu omatunto. On monia yksittäisiä asioita, joista Jumalan sana sanoo selkeästi mikä on syntiä. Raamattu ei toimi kuitenkaan ohjesääntökokoelman tavoin. Jumalan lasta ”Jumalan armo opettaa kaiken jumalattoman menon hylkäämään ja maailmalliset himot tässä maailmassa siviästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään” (Tit. 2:12). Ymmärrämme asioita vain uskon avulla.”

Nenonen (2013) ilmaisee, että Tölli (2006) viittaa tekstissään ajatukseen, että usko avaa ymmärtämään ne asiat, joihin Raamatusta ei löydy kantaa. Tässä yhteydessä puhutaan usein myös Pyhästä Hengestä, joka avaa ymmärtämään epäselviä moraalisia ja eettisiä kysymyksiä. (Nenonen 2013, 112-113.)

Nenonen (2013) pohtii, että vahvan yhteisöllisessä moraaliossa päätöksenteossa saattaa olla mahdollista, että yksilöllä ei ole valtaa vaikuttaa omaan elämäänsä koskettaviin moraalisiin valintoihin. Periaatteessa kaikki yhteisössä olevat jäsenet ovat samanarvoisia ja yhtä

oikeutettuja vaikuttamaan yhteisiin päätöksiin, mutta käytännössä liike on vahvasti hierarkisoitunut ja valta on keskittynyt tietyille henkilöille ja tiettyihin instituutioihin. Keskeinen instituutio yksilölle on oma paikallisrauhanyhdistys, jolla saattaa olla merkittäväkin rooli yksilön moraalisen harkintavallan ohjaajana. Nenonen (2013) jatkaa, että vanhoillislestadiolaisen opetuksen ihanteena on, että yksilö sulautuu sekä moraalin, identiteetin että arjen toimintojen tasolla osaksi omaa ”kotisiioniaan” eli paikallista rauhanyhdistystä. Nykyajan haasteeksi näyttää muodostuvan yhä vahvempi yksilöiden itsenäistymistendenssi. Vanhoillislestadiolaiset yksilöt haluavat jäädä osaksi liikettä aiempaa vahvemmalla minä -identiteetillä varustettuna, ja heidän mahdollinen poikkeamisensa liikkeen moraali-ihanteista nähdään symbioottisen identiteetin kannattajien näkökulmasta vaikeana ja vieraana asiana. (Nenonen 2013, 116-117.)

Nenonen (2013) havaitsee mielenkiintoiseksi sen, että liikkeen opetuksen selkeä moraalikoodisto – ammentaessaan ihanteena osittain pohjoissuomalaisesta 1950-luvun maaseutuihanteesta – jättää paljolti huomiotta myöhemmin yhteiskunnassa nousseita moraalikysymyksiä. Esimerkiksi ekologisia ja talouseettisiä kysymyksiä on liikkeessä pitkään sivuutettu. Hänen mukaansa ei ole tavatonta, että vanhoillislestadiolaisessa perheessä hiilijalanjälki on suuren perhekoon, haja-asutusalueella asumisen ja useamman auton omistamisen takia huomattavankin iso, mutta näitä tekijöitä ei pidetä uskoon tai moraaliin liittyvinä valintoina toisin kuin taas esimerkiksi korvakoruja, ehostamista tai kevyttä musiikkia. Nenonen jatkaa, että tietyissä yksittäistapauksissa ”vihreällä aatteella ratsastaminen” on jopa nähty vieraana ja paheksuttavana liikkeen sisällä, joskin toisaalta suurissa lestadiolaisten massatapahtumissa, kuten suviseuroissa, on jo otettu suuria harppauksia kierrätyksessä ja ympäristön huomioimisessa. Vanhoillislestadiolainen moraalikoodisto muuttuu, mutta hitaasti. (Nenonen 2013, 118-120.)

Kristillisissä traditioissa usko ja etiikka nähdään perinteisesti erillisinä asioina. Keskeinen ongelma vanhoillislestadiolaisessa tavassa hahmottaa moraalista toimintaa liittyä uskon käsitteeseen. Nenonen (2013) esittää, että yleisesti luterilaisessa – ja muidenkin kirkkojen – ajattelussa korostetaan, että oppi edustaa pysyvää ja muuttumatonta uskoon kuuluvaa näkemystä, kun taas etiikkaan kuuluvat asiat ovat muuttuvia ja aikasidonnaisia. Siitä ollaan melko yksimielisiä, että oppi määrittelee sitä, mitä Jumala tekee, eli kristityn uskon sisältöä ja tapaa, kun taas etiikka keskittyy taas siihen, mitä ihminen tekee ja mitä hänen tulisi tehdä. Nenonen (2013) vertaa luterilaista oppia vanhoillislestadiolaiseen ja toteaa, että opetuksessa

uskolla ja etiikalla ei oikeastaan ole määriteltävissä edellisen, luterilaisen opin kaltaista suhdetta, koska vanhoillislestadiolaisessa opissa niitä käsitellään yhtenä ja samana asiana. Nenonen (2013) toteaaakin sen liittyvän hänen aikaisempaan huomioon siitä, kuinka moraalista toimintaa ohjaa lähtökohtaisesti uskonnollinen usko, eikä luonnollinen järki. (Nenonen 2013, 120.)

Käytännön tasolla uskon ja etiikan sekoittaminen aiheuttaa Nenosen (2013) mukaan usein sen, että tämän kaltaisessa tiiviissä yhteisöllisessä ja ”yhteistä ymmärrystä” korkeimpana eettisenä periaatteena pitävässä yhteisössä yksittäisen ihmisen usko voidaan tällöin määritellä etiikan kriteereillä. Tämän seurauksena siis yksilön eettiset valinnat ja toiminta on synonyyminen hänen uskomassa olemiselleen. (Nenonen 2013, 121)

Nenonen (2013) totesi aiemmin, että vanhoillislestadiolainen etiikka on lähimpänä velvollisuuseettistä, teon itsensä oikeellisuuteen tai vääryyteen perustuvaa oikean ja väärän käsittämistä. Vaikka vanhoillislestadiolaisilla lähtökohtaisesti teko tai velvoite sinänsä toimii oikean ja väärän määrittäjänä, ottaa Nenonen (2013) huomioon myös vanhoillislestadiolaisen etiikan teleologisen eli päämääräorientoituneen puolen. Vaikka yleisen toiminnan tulee olla lähtökohtaisesti sopusoinnussa yhteisön käsityksen kanssa, niin myös kuitenkin niin kutsutun yhteisen rakkauden lisääminen tai siinä säilyminen on yksi vanhoillislestadiolaisten moraalisen toiminnan korkeimpia päämääriä. Nenonen (2013) havaitsee sen menevän jopa deontologisen velvollisuuseettisen näkökulman ohitse. Juuri kukaan vanhoillislestadiolainen ei enää nykyään pidä esimerkiksi korvakorujen pitämistä, tekoa itsessään, syntinä. Kuitenkin niiden käyttäminen on samojen ihmisten mielestä väärin, sillä perusteella, että se ”aiheuttaa pahennusta” toisissa uskovaisissa – kun taas vastaavasti toinen osapuoli ajattelee, ettei kyseinen teko ole synti, mutta kun se ”aiheuttaa pahennusta” toisissa uskovissa. (Nenonen 2013, 122-123.)

Tämä näkyy tänä päivänä niin, että vanhoja, siihen aikaan ehdottomiakin toimintatapoja ei välttämättä katsota pahaksi, mutta varmuuden vuoksi, jos ne joitakin ”pahentaa”, niin niitä pyritään yhteisen rakkauden takia välttämään. Nenonen (2013) toteaaakin, että yhteisen rakkauden vaalimisesta on osittain tullut toiminnan keskeisin tavoite. Tässä mielessä vanhoillislestadiolaista etiikkaa voi kutsua myös teleologiseksi etiikaksi. (Nenonen 2013, 122-123.)

4.2 Pahentaminen

Pahentaminen ja pahentuminen ovat Raamatussa esiintyviä käsitteitä, jolla on vakava teologinen merkitys. Raamatun alkutekstissä käytetty verbi skandalizoo tarkoittaa muun muassa ”vangita” ”kampittaa”, aiheuttaa kaatumisen”, johtaa syntiin”. Kyseessä on toiminta, joka siis merkitsee toisen ihmisen viettelemistä syntiin ja pahimmassa tapauksessa johdattamista pois elävästä uskosta. (Marjanen 2012, 98-99.)

Marjanen (2012) esittää Martti Lutherin painottaneen aikoinaan: ”On olemassa kahdenlaisia kristittyjä, sekä vahvoja uskossa että heikkoja. Edelliset halveksivat heikkoja julkeasti, jälkimmäiset pahoittavat itsensä vahvoihin liian helposti. Niin tulee heidän molempien ojentautua rakkauden mukaan, ettei kukaan loukkaisi toista, vaan tekisi ja antaisi sen mukaan, kuinka toiselle on hyödyllistä ja tarpeellista”. (Marjanen 2012, 101-102.)

Marjanen (2012) kirjoittaa, että lähes kaikkeen mahdolliseen herkästi ”pahentuvalla” henkilöllä saattaa olla yliherkkä omatunto, joka saattaa pahastua pienistä ja mitättömistäkin asioista. Hänen omaatuntoaan tulee silti loukata tai ylenkatsoa. Marjanen (2012) vertaa, että vastaavasti hän taas ei voi vaatia toisia sitoutumaan hänen omantuntonsa vaatimuksiin. Marjanen (2012) mukaan Jumalan seurakunnan on varottava ja vältettävä mukautumasta tällaiseen lainomaisuuteen, sillä Jumalan lasten vapaus on kallisarvoinen asia. (Marjanen 2012, 100.)

Joskus joku ihminen ”pahentuu” aivan kaikesta. Se ei ole oikein. Marjanen (2012) korostaa, että tällainen henkilö ikään kuin haluaa siirtää omat sisäiset jännitteensä toisiin, jotta nämäkin tuntisivat samanlaista omantunnonarkuutta jota hän itse tuntee. Marjanen (2012) jatkaa joidenkin taas ajattelevan, että heillä on lupa ohjailta muiden elämää, koska heillä olisi oikeampi käsitys uskonasioista kuin muilla. Tällaiset ohjailut elämässä saattavat ilmetä heiltä syvänä paheksuntana ja varmoina toteamuksina kuten: ”Uskovaisen ei ole sopivaa...” Tällöin ei useinkaan ole edes kyse syntiin tai epäjumalanpalvelukseen joutumisesta tai joutumisen vaarasta. Marjanen (2012) arvioi sen johtuvan pelkästä inhimillisestä tottumuksesta

tietynlaiseen menettelytapaan tai pelkästään halusta päästä vaikuttamaan toisen ihmisen elämään. (Marjanen 2012, 100.)

Marjanen (2012) lainaa tekstissään kohtaa Raamatusta, jossa Paavali kehotti muistamaan, ”etteivät vahvat saa johdattaa heikkoja syntiin eli pahentaa heitä. Toisaalta heikot eivät saa asettaa vaatimuksia vahvoille. (Room. 14:1-12.)” (101-102.)

Marjanen ohjeistaa, että on tarpeellista tukea heikkoja aina, kunnes he vahvistuvat. Mikään maallinen asia ei ole niin tärkeää, etteikö siitä voisi luopua, mikäli se on tarpeen jonkun pelastumisen ja uskon kannalta. Marjanen (2012) lainaa selkeyttääkseen asiaa jälleen Paavalia tekstissään : ”Jos ruoka viettelee veljeni syntiin, en ikinä enää syö lihaa, jotta en viettelisi veljeäni” (1. Kor. 8:13). Tämä äärimmilleen viety ohje Marjasen mukaan ilmaisee meille pahentamisen todellisen sisällön: jos minä, joka ajattelen olevani vahva, saatan valinnoillani heikon veljen lankeamaan pois uskosta, toimin väärin, vaikka se mitä itse teen, ei välttämättä olisikaan syntiä. Marjanen (2012) sanoo Paavalin esimerkin sitovan meitä uhraamaan oman mukavuutemme ja omat mieltymyksemme silloin, jos saatamme niillä vietellä toisen ihmisen lankeemukseen. Hän kiteyttää artikkelinsa loppuun : ”Emme tee sitä siksi, että uhrautuessamme meistä tulisi jotenkin parempia kristittyjä, vaan ainoastaan rakkaudesta toista, heikompaa veljeä kohtaan.” (Marjanen 2012, 101-104.)

Pahentamisen voi suoraan ottaa esimerkiksi siihen, miten osa vanhoillislestadiolaisista suhtautuu kevyeen musiikkiin. Musiikissa se pätee samalla tavalla kun Nenosen (2013) mainitsemassa korvakoruesimerkissä; eli ei pidetä tekoa itsessään syntinä, mutta se silti koetaan vääräksi, sillä kyseisellä teolla ei haluta pahentaa toista ihmistä.

Luvussa 4.1 Nenonen (2013) totesi, että vanhoillislestadiolaisessa liikkeessä usko ja etiikka käsitetään samana asiana. (Nenonen 2013, 120.) Musiikissa kyseinen asia esintyy niin, että esimerkiksi kevyt musiikki voidaan kokea syntinä, eikä tällöin asiaa voi kyseenalaistaa eikä aiheesta voi keskustella kyseisen mielipiteen omaavan henkilön kanssa, sillä henkilön argumentiksi mielipiteelle voi tulla pelkkä ”uskon asioita ei voi ajatella järjellä”. On totta, että näin osittain ajatellaan. Nenonen (2013) sanoikin, että vanhoillislestadiolaista etiikkaa ohjaa lähtökohtaisesti usko, eikä luonnollinen järki. (Nenonen 2013, 120.) Asiaa ei kuitenkaan voi yleistää, sillä etenkin kevyeen musiikkiin liittyen taas osa vanhoillislestadiolaisista saattaa järjeillä ja perustella oman kantansa ajattelemalla esimerkiksi, että kevyt musiikki itsessään ei

ole väärin, mutta heille henkilökohtaisesti saattaa siitä tulla huono olo esimerkiksi maallisten sanoitusten vuoksi. Kevyt musiikki saattaa myös aiheuttaa tunteen, että se voi kuljettaa etäämmäs uskosta, minkä takia he eivät sitä tietoisesti halua kuunnella.

5 POHDINTA

Yhteenvetona vanhoillislestadiolaiset näkevät musiikin yleisesti ottaen hyvänä, kehittävänä ja tärkeänä harrastuksena. Etenkin klassiset instrumentit koetaan hyväksi. Kuitenkin kuten johdannossa totesin, musiikki on vanhoillislestadiolaisilla loppupeleissä aiheena melko käsittelemätön. Varsinkin kevyeen musiikkiin suhtautuminen. Yhteisön sisäisen rakkauden vaalimisen, sekä samalla pahentamisen välttämisen takia aihetta ehkä enemmän vältellään, kun että siihen perehdyttäisiin.

Jos vanhoillislestadiolaisilla jonkinlainen yleinen linjaus kevyeen musiikkiin on niin se on vielä tänä päivänä jokseenkin sama kuin se oli vielä 1980- luvulla, kuten Juntunen (1987) mainitsi kappaleessa 3.1.1, että kevyt musiikki ei kuulu uskovaiseen kotiin. Kuitenkin tulin siihen tulokseen, että kevyeen musiikkiin ei silti enää oteta tänä päivänä noin suoraa kantaa, vaan liikkeen jäsenet ja yksilöt toimivat omien tottumuksien ja tunteuksiensa varassa. Vanhoillislestadiolainen musiikkikulttuuri pyöri tiukasti termin ”pahentaminen” ympärillä. Osa vanhoillislestadiolaisista ei halua kuunnella kevyttä musiikkia tai ei pidä kevyestä musiikista tyylisuuntauksena. Osa taas kuuntelee kevyttä musiikkia, mutta siitä vaietaan, sillä ei haluta pahentaa niitä, jotka sitä eivät halua kuunnella, tai niitä jotka sen kokevat vääräksi.

Vanhoillislestadiolaiset pyrkivät löytämään vastaukset raamatun kautta. Raamatusta ei kuitenkaan löydy vastausta musiikin hienosäätöihin, siihen mitä soitinta on hyvä soittaa ja mitä musiikkia on hyvä kuunnella. 1950- luvun maaseutuihante vaikuttaa siis edelleen vanhoillislestadiolaisessa musiikkikulttuurissa, jolloin yhteiskunta muutenkin vieroksui viihteellistä isoissa kaupungeissa vallitsevaa elämäntyyliä. Vanhoillislestadiolainen moraalikoodisto muuttuu ja tulee muuttumaan jatkuvasti, niin kuin yhteiskunnallinenkin moraalikoodistokin, mutta hitaasti.

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena oli tehdä katsaus yleisesti musiikkikulttuuriin. Jatkotutkimuksessa aion syventyä enemmän kevyeen musiikkiin, mihin ja miten se vaikuttaa, samalla ottaen aiheeseen enemmän yhteiskunnallista näkökulmaa. Myös vanhoillislestadiolaisten suhtautumiset erilaisiin muusikon ammatteihin jäi tässä tutkimuksessa käsittelemättä, mihinkä aion myös jatkotutkimuksessa perehtyä.

6 LÄHTEET

Hänninen, Tuomas. (2012). Rauhanyhdistysten tehtävä ja tarkoitus. Teoksessa *Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa*. Toim. Ari-Pekka Palola & Sirkka Väänttilä. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. Vuosikirja 2012. Porvoo: Bookwell. s. 202-207.

Juntunen, Viljo. (1987). Kulttuuriympäristömme. Teoksessa *Vanhurskaus korottaa kansan*. Toim. Voitto Savela. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. Vuosikirja 1987. Jyväskylä: Gummerus. s. 95-100.

Kinnunen, Mauri. (2011). *Armon varassa: vanhoillislestadiolaisuuden vaiheet Jyväskylän seudulla 1870-2010*. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2011.

Leivo, Seppo. (2001). Lestadiolaisuuden hajaannukset. Teoksessa *Lestadiolaisuuden monet kasvot*. Toim. Jouko Talonen & Ilpo Harjutsalo. Iustitia 14. Suomen teologisen instituutin aikakauskirja. Suomen teologinen instituutti. Helsinki: Yliopistopaino. s. 103-121.

Lumijärvi, Johanna. (2012). Vanhoillislestadiolaisena kirkossa. Teoksessa *Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa*. Toim. Ari-Pekka Palola & Sirkka Väänttilä. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. Vuosikirja 2012. Porvoo: Bookwell. s. 208-213.

Marjanen, Heikki. (2012). Välttääkö pahennuksia. Teoksessa *Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa*. Toim. Ari-Pekka Palola & Sirkka Väänttilä. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. Vuosikirja 2012. Porvoo: Bookwell. s. 98-105.

Nenonen, Heikki. (2013). Vanhoillislestadiolaisen etiikan piirteitä. Teoksessa *Tuoreet oksat viinipuussa: vanhoillislestadiolaisuus peilissä*. Toim. Hintsala Meri-Anna & Kinnunen Mauri. Helsinki: Kirjapaja 2013. s. 107-123.

Palola, Ari-Pekka. (2006). SRK:n julkaisujen tavoitteet ja merkitys. Teoksessa *Oikea ja väärä*. Toim. Aimo Hautamäki & Tuomas Hänninen. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys. Vuosikirja 2006. Keuruu: Otavan kirjapaino. s. 162-167.

Stenius, Inga-Maaret. (2003). Lestadiolaisuus ja Siionin laulut: *katsaus 1800-luvun herätysliikkeiden musiikilliseen historiaan*. Proseminaariväitelmä. Musiikkitiede. Helsingin yliopisto.

Talonen, Jouko. (2001). Lestadiolaisuuden hajaannukset. *Teoksessa Lestadiolaisuuden monet kasvot*. Toim. Jouko Talonen & Ilpo Harjutsalo. Iustitia 14. Suomen teologisen instituutin aikakauskirja. Suomen teologinen instituutti. Helsinki: Yliopistopaino. s. 11-30.

<http://rauhanyhdistys.fi/fi/nain-me-uskomme/>. Tieto haettu 3.4.2014.